

IZBORI 2016: POSLEDNJI DAN KAMPANJE

Izborni dan, nedelja 24. april, samo što nije. Kampanja koja će verovatno ući u istoriju kao jedan od dosadnijih izbornih procesa u Srbiji, približila se kraju. Mogućnost da još nešto kažu kandidovani političari i stranke imaju do četvrtka u ponoć, kad počinje predizborna tišina – institut kojem mnogi osporavaju svrhu, pre svega imajući u vidu Internet i bitno drugačije uslove u kojima se generišu i čuvaju sadržaji.

Podsećamo, izborna tišina je određena Zakonom o izboru narodnih poslanika (član 5) kao zabrana izborne propagande preko sredstava javnog obaveštavanja, zabrana javnih skupova i objavljivanja procene izbornih rezultata, 48 sati pre dana održavanja izbora i na dan održavanja izbora do zatvaranja biračkih mesta. Predsednik Republičke izborne komisije je 2014. godine izjavio da se izborna tišina odnosi i na Internet, što se smatra zvaničnim tumačenjem. Stoga bi se kršenjem izborne tišine moglo smatrati svako objavljivanje izbornih poruka na zvaničnim nalogima i stranicama političkih partija, kao i slanje mejlova (npr. e-bilteni političkih stranaka) građanima pred sam dan glasanja. Sa zvaničnih naloga mogu se slati, na primer, obaveštenja o neregularnostima za vreme održavanja izbora i slično, ali se ne mogu koristiti za reklamiranje i propagandu. Za kršenje izborne tišine na Internetu nadležna je Republička izborna komisija.

Upravo bi reklamiranje moglo biti problem u svetlu kršenja izborne tišine, s obzirom da pojedine partije koriste fejsbuk za postavljanje targetiranih oglasa ali i prikriveno oglašavanje [putem sponzorisanih postova](#). Ovo je [najčešći oblik povreda](#) koje SHARE Fondacija beleži u tekućoj predizbornoj kampanji.

SHARE Fondacija je pratila pripremni deo izbornog procesa pre svega kroz monitoring aktivnosti stranaka na društvenim mrežama, ali i eventualnih povreda prava na Internetu. U cilju boljeg informisanja aktera u političkoj areni, objavili smo [Vodič o digitalnim pravima i Internet slobodama u političkoj komunikaciji](#). Krupnijih zloupotreba i povreda nije bilo, dok će zabeleženi incidenti poslužiti za postizbornu analizu bezbednosnih propusta i potreba za dodatnom edukacijom.

Periodični rezultati analize aktivnosti na mrežama objavljeni su na stranici [Labs.rs](#), a sprovedena je na uzorku od 22 zvanične fejsbuk strane partija kandidovanih na izborima i praćenje nekoliko ključnih heštegova na twiteru. Prikupljeni podaci na fejsbuku vezani su za interakcije sa korisnicima:

do sredine aprila bilo ih je oko 165.000 i ostvarili su preko 780.000 interakcija, odnosno lajkova i komentara.

Tako je od 4. marta do 15. aprila, u šest segmenata moguće pratiti postepeni rast interakcija do sredine posmatranog perioda kada je, u poslednjoj sedmici marta, došlo do osetnog pada broja učesnika u interakcijama sa stranačkim FB profilima. Najniži broj korisika učestvovao je u razmeni na fejsbuku u prvoj sedmici, od 4. do 11. marta, njih 38.000; broj se zatim popeo na 70.000 u sedmici od 18. do 25. marta, da bi se strmoglavio na 43.000 u prvoj nedelji aprila. Zanimljivo, ovo smanjenje nije značajno uticalo na broj ukupnih interakcija, već su najuporniji korisnici u toj sedmici generisali trostruko više interakcija.

U drugoj nedelji tekućeg meseca, od 8. do 15. aprila, zabeležen je rekordni broj interakcija, preko 182.000, koje je ostvarilo oko 71.000 učesnika. U ukupnom 'interaktivnom' skoru vodi pokret Dveri, sa 250.000 interakcija, za stotinu hiljada više od pokreta Dosta je bilo. Nešto preko sto hiljada interakcija na fejsbuku su ostvarili radikali i naprednjaci, što je gotovo dvostruko više od demokrata, petoplasiranih na ovoj top-listi. Ispod 20.000 interakcija zabeleženo je na FB profilima LDP-a, SDS-a i sandžačke SDA. SNP i LSV su prikupili oko 10.000 interakcija, dok su ispod ostali Levica, Nova stranka i SPS. Oko 5000 interakcija zabeleženo je na stranama PVD, Jedinstvene Srbije i Vojvođanske partije, SPO i SDP beleže nešto više od 3000, dok je DSS jedva prebacio hiljadu. Ispod su ostali SVM, Crnogorska partija i Zajedno sa Srbiju.

Daleko najveći procenat zabeleženih interakcija na fejsbuku čine lajkovi, dok je aktivnije učešće, kroz komentare na stranačke postove, prilično retko. Najbolji odnos u tom smislu imaju naprednjaci sa 90.000 lajkova i preko 16 hiljada komentara, slede Dveri i pokret Dosta je bilo.

Na tvideru su ove relacije znatno raznovrsnije, budući da su analizirani statusi sa odgovarajućim heštegovima kao i pominjanjem pojedinih naloga, bilo stranaka ili stračakih lidera.

Presek prikupljenih podataka pruža uvid u jednosmernu komunikaciju stranaka, lošu iskorišćenost interaktivnih odlika Interneta, pasivnost građana kao i relativnu monotoniju tema kojima se stranke bave u digitalnom okruženju, propuštajući da pitanjima vezanim za Internet zaineresuju širi krug netizena.

[Monitoring baza SHARE Fondacije](#)